

LÆRUM UM
MANNRÉTTINDIN OKKAR

BRÉF TIL
BJARGAR
LÍFI

AMNESTY
INTERNATIONAL



NÁMSÁÆTLUN

RETTUR TIL
AÐ MÓTMÆLA

INNGANGUR AÐ MANNRÉTTINDUM

UM AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International er alþjóðleg hreyfing yfir 7 milljóna manna sem telja að allt óréttlæti komi þeim við. Við berjumst fyrir heimi þar sem allar manneskjur fá að njóta mannréttinda sinna.

Við rannsökum atburði og segjum frá því sem gerist, hvar og hvenær sem mannréttindabrot eiga sér stað. Við beitum yfirvöld þrýstingi, auk áhrifamikilla aðila á borð við fyrirtæki, og reynum að tryggja að þessir aðilar standi við gefin fyrirheit og virði alþjóðalög. Með því að miðla áhrifamiklum reynslusögum fólksins sem við vinnum með virkjum við milljónir stuðningsmanna okkar um heim allan til að berjast fyrir breytingum og til að koma aðgerðasinnunum í framlínunni til hjálpar. Við styðjum fólk til að leita réttar síns, með fræðslu og þjálfun.

Með starfi okkar verndum við fólk og valdeflum það, allt frá afnámi dauðarefsingar til baráttu fyrir kynfrelsi og frelsi til barneigna og allt frá baráttu gegn mismunum til að verja réttindi flóttamanna og farandfólks. Við stuðlum að því að aðilar sem beita pyndingum verði færðir fyrir rétt. Við reynum að fá lögum sem stuðla að kúgun breytt og við berjumst fyrir frelsi fyrir fólk sem hefur verið fangelsað fyrir það eitt að segja skoðun sína. Við tökum málstað allra, sama hver uppruni þeirra er, sem búa við skert frelsi eða mannvirðingu.



Mótmæli fyrir utan sendiráð Tyrklands í London, Bretlandi 12. Júlí 2017.

BRÉFAMARAÐONIÐ

Bréfamararönd Amnesty International fer fram árlega, í kringum 10. desember, en það er Alþjóðlegur dagur mannréttinda (til að minnast dagsins þegar Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna tók gildi árið 1948). Markmiðið með Bréfamararöndinni er að ná fram breytingum á lífi einstaklinga eða samfélaga sem hafa sætt eða eiga á hættu að sæta mannréttindabrotum. Amnesty International stendur fyrir margs konar aðgerðum í tengslum við Bréfamararönd, meðal annars taka samtökin fyrir einstök mál og kynna fyrir fólki sem hefur vald til ákvarðana og getur unnið að breytingum, gera slík mál sýnileg með því að skipuleggja mótmæli og hópáðgerðir og vekja athygli á þeim í alþjóðasamfélaginu með kynningum í fjölmiðlum og á netinu.

Milljónir manna um heim allan taka þátt í Bréfamararöndinni ár hvert. Þessi alþjóðlega hvatning verður til þess að opinberir starfsmenn fá skæðadröfn bréfa. Fórarlömb pyndinga, samviskufangar og fólk sem á yfir höfði sér dauðarefsingu eða önnur mannréttindabrot fá send stuðningsskilaboð frá þúsundum annarra, í öllum heimshornum. Þau sem brotið hefur

verið á vita þá að athygli hefur verið vakin á aðstæðum þeirra. Þau vita að þau eru ekki gleymd.

Íslandsdeild Amnesty International hefur tekið þátt frá árinu 2005 og viðburðurinn fer sífellt stækkandi. Fjöldi einstaklinga, skóla, almenningsbókasafna, stofnana og fyrirtækja hafa beitt sér fyrir bættum heimi í gegnum þennan viðburð.

Árangurinn í gegnum árin hefur verið frábær. Einstaklingar sem hafa sætt brotum hafa sagt frá því að bréf sem þessi hafi verið þeim gífurlega mikilvæg og látið í ljós einlægt þakklæti til þeirra sem þau skrifuðu. Þeir lýsa því gjarnan hvað það veitti þeim mikinn styrk að finna að svo margir skyldu láta sér annast um málstað þeirra.

Oft verður vart við veigamikla breytingu af hálfu embættismanna gagnvart þessu fólki: Ákærur hafa verið felldar niður, meðferð orðið skárri og lögum eða reglugerðum er stríða gegn mannréttindum hefur verið breytt.



INNGANGUR AÐ MANNRÉTTINDUM

GÓÐAR FRÉTTIR ÚR BRÉFAMARAÞONINU

LAUS ÚR HALDI Í ÚSBEKISTAN

Muhammad Bekzhanov [til hægri], sem setið hefur í fangelsi einna lengst allra blaðamanna í heiminum, var leystur úr haldi í febrúar árið 2017 eftir 17 ára fangavist. Hundruð þúsunda manna um heim allan skrifuðu bréf til að krefjast frelsis honum til handa.

„Þegar ég var í fangelsinu veittu bréfin frá ykkur mér óumræðilega huggun. Þakka ykkur fyrir!“



LAUS ÚR HALDI Í BANDARÍKJUNUM

Uppljóstrarinn Chelsea Manning [til vinstri] fékk frelsi á ný í maí árið 2017 eftir að 35 ára fangelsisdómur hennar var felldur niður af fráfaranði Bandaríkjaforseta, Barack Obama. Yfir fjórðungur milljónar manna skrifaði til að krefjast lausnar hennar.

„Ég vildi óska að ég hefði nægan tíma til að þakka hverjum og einum þeirra sem færðu mér örlitla gleði í hvert sinn sem það kom bréf eða kort.“



ÁKÆRUR FELLÐAR NIÐUR Í PERÚ

Í maí 2017 var felld niður ákæra á hendur Mxima Acuña [til hægri], bónda sem greip til aðgerða til að mótmæla atferli eins stærsta gullgraftarfyrtækis í heimi. Yfir 150.000 manns höfðu sent henni stuðningskveðju.

„Haldið áfram að veita stuðning og hjálp, ekki bara til mín, lofið þið því?“



Þú getur lesið fleiri góðar fréttir á [amnesty.org/WriteForRights](https://www.amnesty.org/WriteForRights)

INNGANGUR AÐ MANNRÉTTINDUM

UM MANNRÉTTINDI

Mannréttindi eru grundvallarréttindi og réttarvernd sem hvert og eitt okkar á tilkall til. Þau byggjast á meginreglum um mannlega reisu, jafnrétti og gagnkvæma virðingu, óháð aldri, þjóðerni, kyni, kynþætti, lífsskoðunum og persónulegri afstöðu.

Þú átt rétt á sanngjarnri meðferð, og þér ber að koma fram við aðra af sanngirni. Þú átt einnig rétt á ákvarðanatöku um eigið líf. Þessi grundvallarmannréttindi eru algild – þau eru réttur okkar allra, allra sem heiminn byggja. Þau eru óafsalanleg – enginn getur tekið þau frá okkur. Þau eru líka óskiptanleg og tengjast innbyrðis – allir þættir hafa jafnmikið vægi og eru tengdir öðrum þáttum.

Í kjölfar þeirra grimmdarverka sem framin voru í seinni heimsstyrjöldinni urðu til alþjóðleg lög um mannréttindi, á grundvelli Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna, sem hafa myndað trausta undirstöðu fyrir landsbundin og svæðisbundin lög og alþjóðalög sem ætlað er að bæta líf fólks um heim allan. Yfirvöldum á hverjum stað ber að líta á mannréttindi sem gildandi lög. Þau leggja yfirvöldum og ríkisstarfsmönnum þær skyldur á herðar að virða og verja rétt þeirra sem undir lögsagnarumdæmi þeirra heyra, sem og á öðrum svæðum.

Mannréttindi eru ekki munaður sem fólk fær aðeins að njóta þegar aðstæður leyfa.



MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna var samþykkt af Sameinuðu þjóðunum á fyrstu árum stofnunarinnar, rétt eftir seinni heimsstyrjöldina. Frá 1948 hefur hún verið grundvöllur alþjóðareglna um mannréttindi. Öll ríki í heiminum hafa samþykkt að þau skulu vera bundin af þeim almennu meginreglum sem lýst er í 30 greinum þessa skjals.

Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna er, eins og nafnið gefur til kynna, yfirlýsing. Hún er viljayfirlýsing af hálfu allra ríkisstjórna, um heim allan, um að virða tilteknar reglur og staðla að því er varðar meðferð á og framkomu við manneskjur. Mannréttindi eru hluti af alþjóðalögum. Allt frá því að Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna var samþykkt hefur fjöldi annarra bindandi laga og samþykktu verið gerðar á grundvelli þeirra meginreglna sem í yfirlýsingunni er að finna. Það er á grundvelli slíkra laga og samþykktu sem samtök á borð við Amnesty International krefja yfirvöld um að hætta atferli eða meðhöndlun af þeim toga sem fólkið sem Bréfamarabonið beinir sjónum að hefur orðið fyrir.

YFIRLÝSING UM BARÁTTUFÓLK FYRIR MANNRÉTTINDUM

Fimmtíu árum eftir að Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna var samþykkt varð Sameinuðu þjóðunum ljóst að fólkið sem barðist fyrir mannréttindum þurfti á stuðningi að halda, bæði frá stofnunum og einstaklingum. Í desember 1998 samþykkti allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna yfirlýsingu sem yfirleitt er kölluð Yfirlýsing Sameinuðu þjóðanna um baráttufólk fyrir mannréttindum. Í yfirlýsingunni er að finna skilgreiningu á baráttufólki fyrir mannréttindum, sem og lýsingu á skyldum ríkisstjórna, samfélagsins í heild og einstaklinga til að styðja og verja slíka málsvara. Baráttufólk fyrir mannréttindum er einnig kallað mannréttindafrömuðir og er það heiti notað yfir þennan mikilvæga hóp í þessu kennsluefni.

Yfirlýsingin er alþjóðlegur gerningur sem ætlað er að verja rétt fólks til að standa vörð um mannréttindi. Hún festir ekki í sessi ný réttindi heldur áréttað fyrirbyggjandi réttindi sem liggja til grundvallar allri baráttu fyrir mannréttindum. Meðal þeirra má nefna félagafrelsi, réttinn til að koma saman með friðsömum hætti, skoðanafrelsi og tjáningarfrelsi, réttinn til að nálgast upplýsingar sem tengjast mannréttindum sem og réttinn til að veita lögræðiaðstoð og frelsi til að próa og ræða nýjar hugmyndir á sviði mannréttinda.

INNGANGUR AÐ MANNRÉTTINDUM

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA



BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

- 1. grein Allir eru fæddir frjálsir og jafnir
- 2. grein Bann við mismunun
- 3. grein Réttur til lífs, frelsis og mannhelgi einstaklinga
- 4. grein Frelsi frá þrældómi
- 5. grein Frelsi frá pyndingum



LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelsis frá geðþóttahandtökum eða farbanni.

- 6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
- 7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
- 8. grein Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
- 9. grein Bann við ólögmetu farbanni, fangelsun eða brottvísun
- 10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
- 11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
- 14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar



FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

- 12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
- 13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
- 16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
- 24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
- 26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar



EFTNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til lífeyris, til fullnægjandi líf skjara.

- 15. grein Réttur til ríkisfangs
- 17. grein Réttur til að eiga eignir
- 22. grein Réttur á félagslegu öryggi
- 23. grein Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
- 25. grein Réttur til líf skjara sem tryggja heilsu og velferð



STJÓRNMÁLALEG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar

- 18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
- 19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
- 20. grein Frelsi til að ganga í félagasamtök og halda fundi með friðsömum hætti
- 21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns



MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

- 27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
- 28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
- 29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
- 30. grein Ekki má svipta neinn neinum þessara réttinda!

NÁMSÁÆTLUN

RÉTTUR TIL AÐ MÓTMÆLA

LYKILHUGTÖK:

- Mannréttindafrömuðir
- Réttur til frelsis
- Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
- Handtaka af geðþótta
- Frelsi frá mismunun
- Tjáningarfrelsi
- Fundafrelsi

UM ÞESSA KENNSLUSTUND:

Nemendur nota tilvik tveggja mannréttindafrömuða á hernumdum svæðum í Palestínu til að kynna sér réttindin sem kveðið er á um í Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna (UDHR).

NÁMSMARKMIÐ:

- Að nemendur fræðist um sum þeirra mannréttindabrota sem Palestínumenn á hernumdu svæðunum (Vesturbakkanum, þar með talið Austur-Jerúsalem og Gasasvæðinu) eiga á hættu
- Að nemendur geti tilgreint tiltekin réttindi í Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna sem tengjast tilteknum brotum
- Að nemendur þekki til Bréfamaraþonsins á vegum Amnesty International og geti skrifað bréf til stuðnings einhverjum þeirra einstaklinga sem beint er sjónum að

UNDIRBÚNINGUR:

Klipptu út réttindaspjöldin og frásagnarspjöldin á bls. 5 og 10. Þú þarft eitt sett af spjöldum fyrir hvern 4–5 nemendahóp.

TÍMI:

45 mínútur

ALDUR:

14+

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA KYNNT

🕒 10 MÍNÚTUR

1. Ef nemendur þekkja lítið sem ekkert til mannréttinda skaltu gefa þeim upplýsingar í stuttu máli af bls. 4 og kynna fyrir þeim Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna.

- Þú gætir t.d. sýnt þeim myndabandið á [youtube.com/watch?v=Pby1KngOhBY](https://www.youtube.com/watch?v=Pby1KngOhBY) eða beðið þá að renna yfir stytta útgáfuna af mannréttindayfirlýsingunni á bls. 5
- Spyrðu nemendur hvaða skilning þeir leggi í hugtakið mannréttindafrömuður. Geta þeir nefnt einhvern slíkan – frá fyrri tíð eða úr samtímanum?

VERKEFNI: SAMSTÆÐUVERKEFNI UM MANNRÉTTINDI

🕒 20 MÍNÚTUR

- Útskýrðu að í þessari kennslustund verði mál tveggja mannréttindafrömuða, frá Hebron og frá Betlehem, skoðuð en þær borgir eru báðar á hernumdu svæði í Palestínu. Kynntu fyrir þeim Farid al-Atrash og Issa Amro. Notaðu hluta af upplýsingunum á bls. 10.
- Skiptu nemendum í hópa, um það bil 4–5 í hverjum hóp, og láttu hvern hóp fá sett af frásagnarspjöldum af bls. 11. Ekki dreifa réttindaspjöldunum alveg strax.
- Segðu hópnum að lesa söguna og vera alveg viss um að allir skilji vel hvað gerðist.
- Eftir um það bil 5 mínútur skaltu útskýra verkefnið sem á að vinna með réttindaspjöldunum.
 - Hver hópur fær 7 spjöld sem tákna mismunandi mannréttindi, eins og þau eru tilgreind í Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna
 - Hópurinn á að para hvert þessara spjalda við eitt frásagnarspjaldanna sem hann hefur þegar fengið og lýsa þannig því sem kom fyrir Farid og Issa
 - Vel getur verið að sum spjaldanna passi við fleiri en eitt réttindaspjald. Það verður að velja eitt spjald, þannig að þegar upp er staðið hafi öll réttindaspjöldin og öll frásagnarspjöldin verið notuð
- Dreifðu réttindaspjöldunum og segðu nemendum að byrja á samstæðuverkefninu.

ÍGRUNDUN

🕒 10 MÍNÚTUR

- Skoðaðu svör hópanna og gakktu úr skugga um að þeir hafi valið réttar samstæður.
- Notaðu sumar eftirfarandi spurninga til að kanna hversu vel nemendur hafa skilið efnið sem farið var yfir:
 - Hversu auðvelt fannst ykkur að para saman spjöldin? Var eitthvað sérstaklega erfitt, og þá hvað?
 - Eru einhver réttindi sem ykkur finnst erfitt að skilja til fullnustu?
 - Hver frásagnarspjaldanna hefði verið hægt að para við fleiri en eitt réttindaspjald?
 - Hvaða réttindaspjöld voru það?
 - Hvað finnst ykkur almennt um reynslusögur Farids og Issa? Var eitthvað sem kom á óvart eða vakti óhug?

Valfrjálst:

Þú gætir sýnt nemendum stutta myndbandið um Issa og Farid sem finna má á [amnesty.org/WriteForRights](https://www.amnesty.org/WriteForRights).

AMNESTY INTERNATIONAL OG BRÉFAMARAÐONIÐ

🕒 5 MÍNÚTUR

9. Notaðu upplýsingarnar á bls. 2 til að upplýsa nemendur um Bréfamaraðonið. Segðu þeim að þeir geti stutt þá Issa og Farid með tvennum hætti:

- Þeir geta skrifað bréf beint til Issa og Farids til að tjá þeim stuðning sinn og aðdáun vegna starfsins sem þeir vinna. Þetta veitir mannréttindafrömuðunum tveimur fullvissu um að fólk víða um heim standi vörð um réttindi þeirra
- Þeir geta líka skrifað til forsætisráðherra Ísraels og hvatt hann til að láta allar kærur á hendur Issa og Farid falla tafarlaust niður

Frekari upplýsingar um heimilisföng og tillögur að efni bréfa má finna á næstu síðu.

LEIÐBEININGAR FYRIR BRÉFAMARAÐONIÐ

SKRIFAÐU BRÉF TIL BJARGAR LÍFI

Athugaðu: Nemendur í löndum sem ekki eru í stjórnámbandi við Ísrael ættu ekki að senda ákall til fulltrúa ísraelsku ríkisstjórnarinnar. Við hvetjum nemendur hins vegar til að senda Farid al-Atrash og Issa Amro stuðningsskilaboð rafrænt, þar sem ekki er hægt að ábyrgjast að bréfpóstur milli landa sem ekki eru í stjórnámbandi komist til skila. Sjáið til þess að öll samstöðuskilaboð til Farids og Issa séu skrifuð á arabísku eða ensku, en ekki á hebresku.

1. Hvettu nemendur til að skrifa til Issa og Farids og sýna samstöðu með þeim, aðdáun á þeim eða hvað annað sem þeir vilja tjá þeim. Biddu þá að íhuga hvað þeir eru líklegir til að vilja heyra á þessum erfiðleikatímum.

Bréf til þeirra má stíla á:

*Amnesty International
PO BOX 42 626
Jerusalem, Israel*

Fyrir samstöðuskilaboð á netinu: Notaðu myllumerkið #FaridandIssa þegar þú birtir skilaboðin þín á Twitter eða Facebook. Þetta myllumerki gerir þeim kleift að finna öll skilaboðin. Þegar skilaboð eru birt á Facebook þarf að gæta þess að merkja þau Opið (e. Public) til að allir geti séð þau.

2. Hvettu nemendur til að skrifa Benjamin Netanyahu, forseta Ísraels, á eftirfarandi heimilisfang:

*Office of the Prime Minister,
3 Kaplan St, PO Box 187 Kiryat Ben-Gurion,
Jerusalem 91950, Israel*

Hér eru leiðbeiningar sem nemendur geta stuðst við þegar þeir skrifa bréfið:

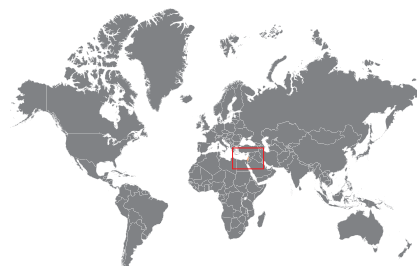
GEFÐU BRÉFINU FRÁ ÞÉR TIL FORSÆTISRÁÐHERRANS PERSÓNULEGT YFIRBRAGÐ:

- Segðu honum eitthvað um sjálfa(n) þig
- Segðu honum af hverju þér finnst mál Issa Amro og Farids al-Atrash svona alvarlegt
- Skoraðu á hann að láta allar kærur á hendur Issa Amro og Farid al-Atrash falla tafarlaust niður og binda tafarlaust enda á þær ofsóknir sem Issa Amro, Farid al-Atrash og aðrir mannréttindafrömuðir sæta á hernumdu svæðunum í Palestínu
- Skoraðu á hann að hefja tafarlaust rannsókn á fullyrðingum Issa Amro og Farid al-Atrash um að þeir hafi sætt illri meðferð af hálfu ísraelska hersins og lögreglunnar og sækja til saka þá sem talið er að beri ábyrgð á henni



SPJALD UM MÁLIÐ

FARID AL-ATRASH AND ISSA AMRO



Issa Amro rekur æskulýðsmiðstöð í Hebron sem kallast Æska gegn landnámi, en þar er lögð áhersla á friðsamar aðgerðir gegn landnámi Ísraels í Palestínu. Issa Amro og fólkid í miðstöðinni safna gögnum um mannréttindabrot, skipuleggja friðsamleg mótmæli og herferðir og dreifa upplýsingum um landnám Ísraels og hernámið til gesta, blaðamanna og sendifulltrúa annarra ríkja.

Farid al-Atrash er palestínskur lögfræðingur og aðgerðasinni í Betlehem. Sem lögfræðingur hjá opinberri eftirlitsstofnun mannréttinda í Palestínu er það hlutverk hans að hafa eftirlit með palestínskum yfirvöldum. Hann er einnig virkur í ýmsum borgarlegum samtökum í Palestínu þar sem unnið er að friðsömu andófi gegn hernámi Ísraels og þeim mannréttindabrotum sem því fylgja.

Issa Amro og Farid al-Atrash eru báðir friðsamir mannréttindafrömuðir sem halda uppi virku andófi gegn mannréttindabrotunum sem framin eru í tengslum við hernám Palestínu. Meðal þessara mannréttindabrota eru hundruð ísraelskra landnemabyggða sem hafa verið byggðar í palestínskum borgum á Vesturbakknum, þar á meðal í Austur-Jerúsalem, þar sem hundruð þúsunda ísraelskra landnema búa og starfa á herteknum landsvæðum Palestínu. Þessar ísraelsku landnemabyggðir eru stríðsglæpur.



VERKEFNI

SPJÖLD FYRIR VERKEFNIÐ

Þann 5. júní árið 1967 hófust vopnuð átök milli Ísraels og nágrannalandsanna Egyptalands, Jórdaníu og Sýrlands. Þessi átök stóðu yfir í sex daga. Þegar átökunum lauk hafði Ísrael hernumið Sínaískagann, Vesturbakkann, þar með talið Jerúsalem, Gasasvæðið og Gólanhæðirnar. Ísrael skilaði Egyptalandi Sínaískaganum aftur árið 1982, sem var liður í friðarsamkomulagi. En Gasasvæðið, Vesturbakkinn og Gólanhæðirnar hafa verið her-

setnar af Ísrael til þessa dags, 50 árum eftir átökin. Á þessu tíma-bili hefur Ísrael látið reisa hundruð ólöglegra landnemabyggða, þar sem hundruð þúsunda ísraelskra landnema búa og starfa á herteknum landsvæðum Palestínu á Vesturbakkanum, þar á meðal Austur-Jerúsalem, og fram til 2005 einnig í Gasa. Þessar landnemabyggðir eru ein helsta gróðrarstía þeirra víðtæku mann-réttindabrota sem fylgt hafa 50 ára hernámi Ísraels.

Frásagnarspjöld

Réttindaspjöld

- | | | |
|---|--|--|
| 1 | Árið 1994 lokaði ísraelski herinn palestínskri götu í borginni Hebron á Vesturbakkanum sem heitir al-Shuhada-gata eftir að ísraelskur landnemi myrti 29 Palestínumenn við bænastund í mosku. Herinn bannaði einnig öllum Palestínumönnum sem ekki búa við götuna að ganga niður hana. Ísraelskir landnemar, sem eru ólöglega búsettir í Hebron, þurfa ekki að sæta sömu takmörkunum. | 2. grein:
Réttur til að sæta ekki mismunun |
| 2 | Þann 26. febrúar 2016 skipulögðu palestínskir aðgerðasinnar friðsamlega mótmælagöngu í Hebron til að krefjast þess að al-Shuhada-gata yrði opnuð á ný, að takmörkunum á ferðafrelsi Palestínumanna yrði aflétt og að ísraelskir landnemar, sem eru ólöglega búsettir á palestínsku landi, yrðu fluttir þaðan. Ísraelskir hermenn köstuðu hljóðsprengjum og úðuðu tárágasi yfir mótmælendurna. | 20. grein:
Fundafrelsi |
| 3 | Issa Amro skipulagði mótmælin og tók þátt í þeim ásamt Farid al-Atrash. Á myndbandsupptökum sést Farid mótmæla friðsamlega með því að halda á spjaldi sem á stendur „Opnið Shuhada-götu“, fyrir framan ísraelska hermenn, og því næst sést hvernig fjöldi hermanna hrindir honum, dregur hann til og handtekur hann af hörku. | 19. grein:
Tjáningarfrelsi |
| 4 | Þann 27. febrúar 2016 var Farid al-Atrash dreginn fyrir ísraelskan herrétt, þrátt fyrir að vera ekki í ísraelska hernum, og honum birtar ákærur. Ákærurnar fimm eru meðal annars fyrir að taka þátt í ólöglegum mótmælum (skv. herlagatilskipun 101) og ráðast á hermenn. Hann var látinn laus gegn tryggingu 1. mars 2016. | 10. grein:
Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi |
| 5 | Issa Amro sætir stöðugu áreiti og ógnunum vegna friðsamlegra aðgerða sinna gegn hernámi Ísraels, þar á meðal landnemabyggðunum í Hebron. Hann hefur verið handtekinn og handjárnaður, bundið hefur verið fyrir augu hans og hann fangelsaður, stundum án þess að handtaka hans hafi verið skjalfest. | 3. grein:
Réttur til lífs, frelsis og mannhelgi |
| 6 | Þann 29. febrúar 2016 var Issa Amro handtekinn í miðstöðinni sem hann rekur í Hebron. Ástæðan var aðkoma hans að mótmælunum þann 26. febrúar. Hann var látinn laus gegn tryggingu 1. mars 2016. Ákærur á hendur honum eru 18 talsins og sumar þeirra eru dagsettar allt aftur til ársins 2010. Sumar ákæranna, svo sem að „taka þátt í mótmælagöngu án leyfis“ (skv. herlagatilskipun 101), teljast ekki refsiverð brot samkvæmt alþjóðalögum. | 9. grein:
Frelsi frá handtökum af geðþótta |
| 7 | Farid al-Atrash og Issa Amro neita öllum sökum sem þeir hafa verið bornir. Issa Amro sagði Amnesty International að við eitt þeirra tilvika sem ákærurnar varða, í júlí árið 2013, hefði hann verið barinn svo illa á bakið af ísraelskum lögreglumanni að hann hefði þurft að nota lyf í þrjú ár á eftir. Farid al-Atrash segist hafa verið hafður í haldi í fimm daga eftir handtökuna, við ómannúðlegar aðstæður, meðal annars inni í skáp sem var litlu stærri en líkami hans og var afar illa loftstrastur, á meðan hann var fluttur í ísraelskum herbíl. | 5. grein:
Réttur til frelsis frá ómannúðlegri eða niðurlægjandi meðferð |
| 8 | Þeir eiga báðir að koma fyrir ísraelskan herrétt, en 95–99% mála Palestínumanna fyrir slíkum rétti lýkur með sakfellingu. Ísraelskir almennir borgarar eru hins vegar sóttir til saka fyrir borgaralegum dómstól, þar sem mun líklegur er að réttur þeirra til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi verði virtur. | 10. grein:
Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi |

Amnesty International er alþjóðleg hreyfing yfir 7 milljóna manna sem telja að allt óréttlæti komi sér við.

Framtíðarsýn okkar er að allar manneskjur fái notið þeirra réttinda sem fest eru í sessi í Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna og öðrum alþjóðlegum mannréttinda-sáttmálum.

Við störfum algerlega óháð hugmyndafræði ríkja eða stjórnmalastefnum, efnahagslegum hagsmunum eða lífs-skoðunum og starfið er að mestu fjármagnað með aðildar-gjöldum og framlögum einstaklinga.

ÍSLANDSDEILD AMNESTY INTERNATIONAL

www.amnesty.is

Tölvupóstur: amnesty@amnesty.is

Sími: 5117900

Kennsluefnið er unnið af mannréttindafræðsluteymi aðalskrifstofu Amnesty International, þýtt og aðlagð af Íslandsdeild Amnesty International 2017

Myndskreytingar: © Rebecca Hendin

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

